

OKTATÁSI HIVATAL

**A 2022/2023. tanévi
Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny
első forduló**

**KÉMIA I-II. KATEGÓRIA
Javítási-értékelési útmutató**

Az értékelés szempontjai

1. Egy-egy feladat összes pontszáma a részpontokból tevődik össze. Csak hibátlan megoldásért adható teljes pontszám. Részlegesen jó megoldásokat a részpontok alapján kell pontozni.
2. A megadottól eltérő minden elvileg helyes megoldás elfogadható.
3. Számítási vagy matematikai hiba elkövetése 1 pont elvesztésével jár. Ha a hibás adattal a továbbiakban elvileg helyesen számol a versenyző, minden további részpont megadható, feltéve, hogy a megoldás nem vezet ellentmondásra.
4. Kisebb elvi hiba elkövetésekor az adott műveletre nem jár pont, de a hibás adattal elvileg helyesen elvégzett számolás minden további részpontja megadható (de csak ellentmondásmentesség esetén). Kisebb elvi hibának minősül ebben a feladatsorban:
  - egy keverék százalékos összetételének hibás számítása
  - a tömeg, az anyagmennyiség és a moláris tömeg közti összefüggés hibás használata
  - az oldott anyag anyagmennyisége, az oldat térfogata és az oldat anyagmennyiségkoncentrációja közti összefüggés hibás használata
  - a gázok térfogata, anyagmennyisége és moláris térfogata közti összefüggés hibás használata
  - hibás mértékegység-átváltás
  - a hibás egyenletrendezés, ill. a reakció sztöchiometriai arányainak ebből következő hibás alkalmazása
5. Súlyos elvi hiba esetén nem csak az adott műveletre, hanem az adott feladatrészben az abból következő további számításokra sem adható pont.

Csak azok a feladatok értékelhetők, amelyek az adott kategória számára vannak kitézve!

Elérhető pontszámok:	I. feladatsor:	36 pont
	II. feladatsor:	64 pont
	Összesen:	100 pont

Kérjük a javító tanárokat, hogy a II. feladatsor pontszámait vezessék rá a borítólapon IV. oldalán található értékelő lapra.

Továbbküldhetők a legalább 50 pontot elért dolgozatok.

Az Országos Középiskolai Tanulmányi versenyek megvalósulását az NTP-TMV-M-21-A0002 projekt támogatja

KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS
MINISZTERIUM

FONTOS! A dolgozathoz csatoltan kérjük visszaküldeni a feladatlap I-IV. oldalszámú külső borítóját, amely az ADATLAPOT és a VÁLASZLAPOT is tartalmazza.

Kérjük, hogy az ADATLAP adatainak pontos és olvasható kitöltését ellenőrizzék a javító tanárok.

Az I. és II. feladatsor nyomtatott példányai (a feladatlap 1-12. oldalai) az iskolában maradhatnak.

I. feladatsor**Feladatok mindkét kategória számára**

1.	A Cu^{2+} ionok oxidálják az alumíniumot: $3 \text{Cu}^{2+} + 2 \text{Al} = 3 \text{Cu} + 2 \text{Al}^{3+}$ (2) Az alumíniumdoboz kilyukad, az égő alkohol kifolyik. <i>Sztöchiometriai egyenlet is elfogadható. 1 pont a részt vevő anyagok/részecskék helyes jelölése, 1 pont a helyes rendezés.</i>	

2 pont

2.	a) Li_3N (1)	b) $\text{Li}_3\text{N} + 3 \text{H}_2\text{O} = 3 \text{LiOH} + \text{NH}_3$ (1)	
	c) $\text{Na}_3\text{N} = 3 \text{Na} + 0,5 \text{N}_2$ (1)	d) $\text{NaN}_3 = \text{Na} + 1,5 \text{N}_2$ (1)	
	e) $\text{N}_3^- + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{HN}_3 + \text{OH}^-$ (1)		
	f) HN_3 fejlődne, ami illékony és mérgező. (1)		

6 pont

3.	a) A kén és a vas magas hőmérsékleten reagálnak: $\text{Fe} + \text{S} = \text{FeS}$ (1)	
	b) A kén-gázok meggyulladhatnak: $\text{S} + \text{O}_2 = \text{SO}_2$ (1)	

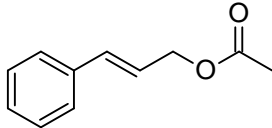
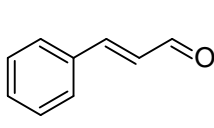
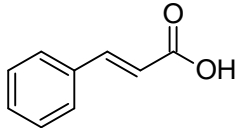
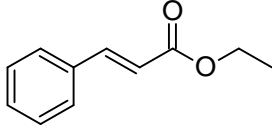
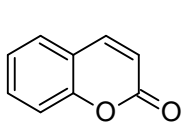
2 pont**Feladatok csak az I. kategória számára**

4.	a) Ar, ill. a K-Zn közti fémek kloridjai, szulfidjai és foszfidjai. <i>Nem hiba valamely Ga(III)- vagy Ge(IV)-vegyület megadása. 5 helyes képlet megadása: képletenként (1), összesen (5)</i>	b) CaS (1)

6 pont

5.	a) $\text{C}_2\text{H}_4 + \text{H}_2\text{O} = \text{C}_2\text{H}_5\text{OH}$ (1)	
	addíció (1)	
	b) $\text{C}_2\text{H}_5\text{OH} = \text{C}_2\text{H}_4 + \text{H}_2\text{O}$ /etanolból (tömény kénsavval) vízelvonással (1)	
	Nincs értelme, mert a kiindulási anyag maga az etanol. (1)	
	c) $\text{C}_2\text{H}_4 + 3 \text{O}_2 = 2 \text{CO}_2 + 2 \text{H}_2\text{O}$ (1)	
	d) Nem, mert sűrűsége kisebb a levegő sűrűségénél. (1)	
	e) H_2S (1)	f) A kellemetlen szaga miatt. (1)
	g) Kálium-karbonát (hamuzsír, hamulúg). (1)	
	K_2CO_3 (1)	
	h) Az NaHCO_3 tömény oldata jóval kevésbé lúgos kémhatású, mint a K_2CO_3 -é. (1)	

11 pont

6. a)	A (1)	B (1)	C (1)	
	D (1)	E (1)	b) eugenol, kumarin (E) (1) <i>Csak hibátlan válaszra jár a pont.</i>	
c) A fahéjaldehid egy része elpárolog. A fahéjaldehid egy része oxidálódik.		(1)	(1)	d) B (1)

9 pont

Feladatok csak a II. kategória számára

7.	a) $C_6H_3Br_3O$ (1)	b) $C_6H_6O + 3 Br_2 = C_6H_3Br_3O + 3 HBr$ (1)
	c) szubsztitúció (1)	d) B (1) e) 6 (2)

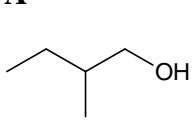
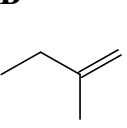
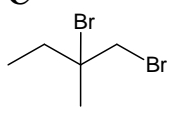
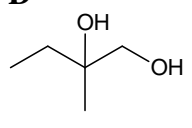
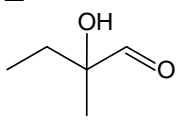
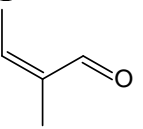
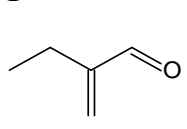
6 pont

8.	a) $2 Br^- + Cl_2 = 2 Cl^- + Br_2$ (1)	b) A vizes brómoldat színének megadása (sárga/barna/vörös). (1)
	c) $Br_2 + 5 Cl_2 + 6 H_2O = 2 BrO_3^- + 10 Cl^- + 12 H^+$ (1)	
	d) $BrO_3^- + 5 Br^- + 6 H^+ = 3 Br_2 + 3 H_2O$ (1)	
	e) első módszer: 1 mol második módszer: 1 mol csak együtt: (1)	

5 pont

9.	a) $SrCl_2$ (1)	b) CsCl vagy BaS (1)	c) EuF_3 (1)	d) CsH (1)

4 pont

10. a)	A (1)	B (1)	C (1)	D (1)
	E (1)	F' (1)	F'' (1)	b) optikai izoméria (1)
	c) Az egyik primer (ez oxidálható), a másik terciér (ez nem oxidálható). (1)			
	d) A Zajcev-szabály miatt. (1)		e) elimináció (1)	

11 pont

II. feladatsor**1. feladat** (I. és II. kategória)

A)

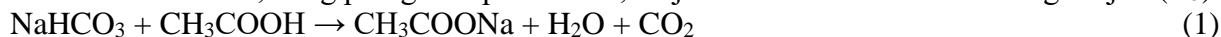

b) Nyitott edényben melegítés nélkül is eltolódik az egyensúly a felső nyíl irányába, mivel a CO_2 eltávozik. (1)

c) Az oldott CO_2 miatt az egyensúly az alsó nyíl irányába tolódik el, nem válik ki CaCO_3 . (1)

B)

Kimérünk ismert tömegű szódabikarbónát (m_1) és ecetet (m_2). Az ecetet addig csepegtetjük a szódabikarbónához, amíg pezsgést tapasztalunk, majd a maradék ecetet ismét megmérjük (m_3).

A szódabikarbóna anyagmennyisége: $m_1/M(\text{NaHCO}_3)$

A fogyott, ezzel sztöchiometrikus ecetsavoldat tömege: $m_2 - m_3$

Az ecetsav anyagmennyisége megegyezik a szódabikarbónáéval: $m_1/M(\text{NaHCO}_3)$

Ennek a tömege: $M(\text{CH}_3\text{COOH}) \cdot m_1/M(\text{NaHCO}_3)$ (1)

Az ecetsav tömegszázalékos összetétele:

$$[M(\text{CH}_3\text{COOH}) \cdot m_1/M(\text{NaHCO}_3) / (m_2 - m_3)] \cdot 100 \quad (1)$$

Bármely más, helyes eredményre vezető gondolatmenet elfogadható.

C)

a) A karotin molekulája apoláris, így jól oldódik az apoláris étolajban, de vízben nem oldható, ezért csak a zsírkarikák lesznek sárgák. (1)

A krocín molekulája a négy cukoregység miatt poláris, emiatt a krocín vízben oldódik, s így az egész levest sárgára színezi. (1)

b) A krocínban található két észterkötés hidrolizál a NaOH hatására, és a sárga színért felelős, konjugált kettőskötés-rendszert tartalmazó, középső diterpén-egység dinátriumsója képződik: $\text{NaOOC-C}_{18}\text{H}_{22}\text{-COONa}$. Mivel ez egy só, vízben oldható, így sárga marad az oldat. HCl hatására a gyenge sav nátriumsójából felszabadul a megfelelő karbonsav (melynek képlete $\text{HOOC-C}_{18}\text{H}_{22}\text{-COOH}$), ami a zsírsavakhoz hasonlóan vízben nem oldódik (kis sárga cseppekben kiválik), miközben az oldat elszíntelenedik.

A dikarbonsav képlete (összegképlet, konstitúciós képlet vagy pl. a fent megadott is elfogadható): (1)

A jelenség magyarázata (melyben az aláhúzott elemeknek szerepelnie kell): (1)

10 pont

2. feladat (I. és II. kategória)

A bomlás egyenlete: $2 \text{H}_2\text{O}_2 = 2 \text{H}_2\text{O} + \text{O}_2$ (vagy a sztöchiometriai arányok alkalmazása) (1)

100 g kiindulási oldat tartalmazott 30 g H_2O_2 -t és 70 g vizet. (1)

Elbomlott 15 g H_2O_2 , ebből keletkezett $15 \text{ g} / (34 \text{ g/mol}) \cdot (18 \text{ g/mol}) = 7,9 \text{ g}$ víz. (1)

Azaz az oldatunk tartalmaz 15 g H_2O_2 -t és $70 \text{ g} + 7,9 \text{ g} = 77,9 \text{ g}$ vizet. (1)

Az oldat összetétele: $(15 \text{ g} / 92,9 \text{ g}) \cdot 100 = 16,1 \text{ m/m}\%$ H_2O_2 (1)

5 pont**3. feladat** (I. és II. kategória)

a) Az alumínium felületét jól záró, az alumíniumhoz erősen tapadó oxidréteg borítja, ami megakadályozza a fém reakcióit. (1)

b) $2 \text{Al} + 6 \text{H}_2\text{O} = 2 \text{Al}(\text{OH})_3 + 3 \text{H}_2$ (vagy a sztöchiometriai arányok alkalmazása) (1)

1 mol hidrogén $2/3$ mol, azaz $2/3 \cdot 27 = 18 \text{ g}$ alumíniumból keletkezik.

1 mol H_2 égése során 286 kJ hő szabadul fel,

azaz 1 kg alumíniumból $(286 \text{ kJ}/18) \cdot 1000 = 15,9 \text{ MJ}$ hőt nyerhetünk, (1)

melynek ára $400 \text{ Ft}/15,9 \text{ MJ} = 25,2 \text{ Ft/MJ}$. (1)

(Ez drágább, mint a vezetékes gáz.)

c) $2 \text{Al} + 1,5 \text{O}_2 = \text{Al}_2\text{O}_3$ (1)

1 mol Al_2O_3 képződése során 1676 kJ energiát nyerünk, (1)

ehhez 2 mol Al-ra van szükség, melynek tömege 54 g .

1 kg alumíniumból tehát így $(1676 \text{ kJ}/54) \cdot 1000 = 31 \text{ MJ}$ hő fejlődik. (1)

Ennek ára $400 \text{ Ft}/31 \text{ MJ} = 12,9 \text{ Ft/MJ}$. (1)

(Ez olcsóbb, mint a vezetékes gáz.)

d) Higany (1)

e) A fűtésre „hulladékot” használunk, ami mindenképpen előnyös akkor, ha az alumínium amúgy hulladéklerakóra került volna. Azonban, ha újrahasznosítjuk az alumíniumot, akkor „megspóroljuk” a bányászat és a kohászat energiaigényét és egyéb szennyezéseit.

Az alumíniumot Al_2O_3 elektrolízisével gyártják, melynek során legalább annyi energiát fektetünk be, mint amennyit a fordított folyamat (az égetés) során nyertünk. Mivel az alumínium gyártásához ugyanazt az elektromos áramot használjuk, amivel amúgy fűthetnénk is, a megoldás nem „zöld” akkor, ha az alumínium újrahasznosításával vetjük össze, de „zöldebb”, mintha kidobtuk volna az alumíniumot.

A keletkező Al_2O_3 egy természetes kőzetalkotó, így környezetileg nem aggályos, ha lerakóra kerül, de figyelembe kell vennünk, hogy helyette újra bauxitot kell bányászni, és timföldet gyártani, ami szennyezéssel jár. Tehát a végtermék szempontjából is az újrahasznosítás a kedvezőbb.

(1)

A részfeladatra minden helyes, kémiailag megalapozott érvelést használó válasz esetén jár a pont.

A pont megadásához nem szükséges a fenti összes szempont mérlegelése, elegendő azok közül egyet említeni, és alátámasztani.

10 pont

4. feladat (I. és II. kategória)

a) A feladat feltételeinek megfelelő aromás szénhidrogének összegképlete C_xH_y , ahol $0 < y \leq x$. Azaz minden szénatomhoz maximum egy hidrogénatom kapcsolódik. x és y egész számok. Az anyag moláris tömegére felírható: $12x + y = 178$ (1)

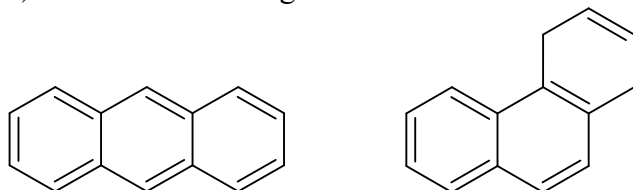
Mivel $y > 0$ ezért $x \leq 14$

$x \leq 13$ esetén y nagyobb lenne x -nél, így az egyenletnek csak egy kémiaileg reális megoldása van: $x = 14$, $y = 10$.

Azaz a keresett aromás szénhidrogén képlete $C_{14}H_{10}$. (2)

Más, helyes gondolatmenet is természetesen teljes értékű.

b) Két izomer lehetséges:

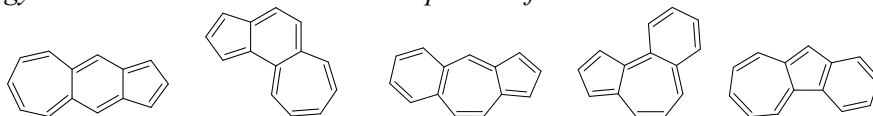
(2)

A 2 pont akkor jár, ha kizárólag a fenti két szerkezet szerepel.

Egy eltérés (hiány vagy többlet) esetén 1 pont adható. Akkor is ez a helyzet, ha három szerkezet közül kettő azonos.

Két eltérés (hibás vagy korábbival azonos szerkezet) esetén pont nem adható.

Nem csak hattagú gyűrűk felhasználásával további izomerek is elképzelhetők. Például 5, 6 és 7 tagú gyűrűkből a következő szerkezetek építhetők fel:

Ezek megadása nem szükséges a maximális pontszámhoz, de természetesen hibásnak sem minősülnek.

5 pont**5. feladat** (I. és II. kategória)

a) $2 \text{ MoS}_2 + 7 \text{ O}_2 = 2 \text{ MoO}_3 + 4 \text{ SO}_2$ (1)

b) A pörkölés reakcióhője:

$2(-745,2) + 4(-296,8) - 2(-406,7) = -1864 \text{ kJ/mol}$ (2)

Tehát a folyamat exoterm, a kérdés az, hogy fejlődik-e elegendő hő az érc szárítására és felhevítésére.

2 mol, azaz 288 g MoO_3 képződése során 1864 kJ, 40 t, azaz $2,78 \cdot 10^5$ mol MoO_3 esetén 259 GJ hő fejlődik. (1)

Ennyi oxid $2,78 \cdot 10^5$ mol MoS_2 -ből képződik, amelynek tömege 44,5 t. (1)

44,5 t MoS_2 előkészítése csak $44500 \cdot 773 \text{ kJ} = 34,4 \text{ GJ}$ hőt igényel. (1)

A különbözet, a 224,6 GJ hő, hasznosítása esetén kiválthat napi 4,49 tonna földgázt. (1)

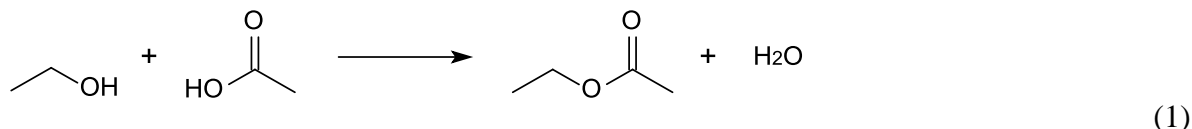
7 pont

6. feladat (I. és II. kategória)

b) A folyamatot a nyomás növelése segíti elő. (1)
(Mert a gázok anyagmennyiségének csökkenésével jár.)

d)

e) Katalizátor. (1)

f) 1-1 mol etanolt és ecetsavat összekeverve az egyensúlyi elegyben lesz 0,345 mol ecetsav, 0,345 mol etanol, 0,655 mol észter és 0,655 mol víz. (2)
(más mennyiségekkel vagy paraméteresen is dolgozhat a megoldó)

Az egyensúlyi állandó kifejezése:

$$K_c = \frac{[\text{CH}_3\text{COOCH}_2\text{CH}_3] \cdot [\text{H}_2\text{O}]}{[\text{CH}_3\text{COOH}] \cdot [\text{CH}_3\text{CH}_2\text{OH}]} \quad (2)$$

(móltörttekkel, ill. anyagmennyiségekkel is felírható)

A kifejezésbe behelyettesítve a keverék térfogata a végeredményben nem szerepel.

$$K = \frac{0,655 \cdot 0,655}{0,345 \cdot 0,345} = 3,60 \quad (2)$$

g) A kiindulási bor 100 grammjában van 8,30 g alkohol és 91,7 g víz. (1)

Ha ennek a 0,180 mol etanolnak a fele megecetesedik, akkor egyaránt 0,090 mol etanol és ecetsav lesz az elegyben. (1)

A víz kezdeti anyagmennyisége 5,09 mol, az ecetesedés során keletkezik 0,09 mol. (1)

Ha x mol észter keletkezik, akkor a végső keverékben a további anyagmennyiségek:

(0,090 – x) mol etanol, illetve ugyanennyi ecetsav, (1)

$5,09 + 0,09 + x = (5,18 + x)$ mol víz (1)

(Ha a megoldó az ecetesedés során keletkező víz mennyiségét elhanyagolja, az is teljes értékű megoldásként értékelhető).

Az egyensúlyi állandó kifejezésébe behelyettesítve:

$$K = \frac{x \cdot (5,18 + x)}{(0,090 - x) \cdot (0,090 - x)} = 3,60 \quad (2)$$

A másodfokú egyenlet kémiailag értelmes megoldása $x = 0,0050$, (1)

tehát a 0,090 mol ecetsav 5,6%-a alakult észterré. (1)

$$20 \times \frac{1}{2} = 10 \text{ pont}$$

7. feladat (I. kategória)

a) $[\text{OH}^-] = 10^{-1,4} = 0,0398 \text{ mol/dm}^3$ (1)

A $\text{Ca}(\text{OH})_2$ koncentrációja ennek fele, $0,0199 \text{ mol/dm}^3$

1 dm^3 telített oldat tehát $0,0199 \text{ mol Ca}(\text{OH})_2$ -t tartalmaz,

ennek tömege $0,0199 \text{ mol} \cdot 74,09 \text{ g/mol} = 1,47 \text{ g}$ (1)

Az oldat tömege 1000 g , az oldószer (víz) tömege $998,53 \text{ g}$

A $\text{Ca}(\text{OH})_2$ oldhatósága: $(1,47 \text{ g} / 998,53 \text{ g}) \cdot 100 \text{ g} = 0,147 \text{ g} / 100 \text{ g víz}$ (1)

b) $\text{Ca}^{2+} + (\text{COO})_2^{2-} = \text{Ca}(\text{COO})_2$ (vagy a sztöchiometriai arányok alkalmazása) (1)

$100,00 \text{ cm}^3$ oldat Ca^{2+} -tartalma $0,00199 \text{ mol}$,

ebből $0,00199 \text{ mol}$ kalcium-oxalát csapadék válik le, (1)

melynek tömege: $0,00199 \text{ mol} \cdot 128,1 \text{ g/mol} = 0,255 \text{ g}$ (1)

c) A CO_2 feleslegében a csapadék egy része $\text{Ca}(\text{HCO}_3)_2$ formájában oldódna, (1)

tehát a valósánál kisebb oldhatóságot kapnánk. (1)

8 pont**8. feladat** (I. kategória)

a) $2 \text{ NaOH} + (\text{COOH})_2 = \text{Na}_2(\text{COO})_2 + 2 \text{ H}_2\text{O}$ (1)

b) $M(\text{oxálsav}) = 90,0 \text{ g/mol}$, $M(\text{oxálsav-dihidrát}) = 126,1 \text{ g/mol}$, $M(\text{NaOH}) = 40,0 \text{ g/mol}$

1. minta: $m(\text{oxálsav-dihidrát}) = 0,1265 \text{ g}$, ebből $n(\text{oxálsav}) = 1,003 \cdot 10^{-3} \text{ mol}$.

Ehhez szükséges $n(\text{NaOH}) = 2n(\text{oxálsav}) = 2,006 \cdot 10^{-3} \text{ mol}$, ami $20,20 \text{ cm}^3$ oldatban van.

Így $c = n(\text{NaOH})/V = 0,0993 \text{ mol/dm}^3$.

A másik két mintánál c megegyezik, $0,0990 \text{ mol/dm}^3$.

Az oldatok koncentrációjának helyes kiszámítása a három esetben: (1)

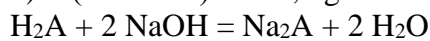
A NaOH oldat pontos koncentrációja tehát

$(0,0993 + 0,0990 + 0,0990) / 3 = 0,0991 \text{ mol/dm}^3$ (1)

c) Brómtimolkéket. (1)

Zöldes színt tapasztalunk (sárga és kék közötti átmenetet). (1)

d) $M(\text{borkősav}) = 150,1 \text{ g/mol}$

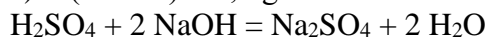
$n(\text{NaOH}) = cV = 0,0116 \cdot 0,0991 = 1,150 \cdot 10^{-3} \text{ mol}$ (1)

$n(\text{borkősav}) = n(\text{NaOH})/2 = 5,748 \cdot 10^{-4} \text{ mol}$, $m(\text{borkősav}) = 8,627 \cdot 10^{-2} \text{ g}$ (1)

ami 10 ml mintában van, így

$c(\text{sav}) = m(\text{borkősav})/V = 8,63 \text{ g/l}$ (1)

e) $M(\text{kénsav}) = 98,1 \text{ g/mol}$

$n(\text{kénsav}) = 5,748 \cdot 10^{-4} \text{ mol}$, $m(\text{kénsav}) = 5,639 \cdot 10^{-2} \text{ g}$

ami 10 ml mintában van, így

$c(\text{sav}) = m(\text{kénsav})/V = 5,64 \text{ g/l}$ (1)

9 pont

9. feladat (II. kategória)

a) $[\text{OH}^-] = 10^{-0,8} = 0,1585 \text{ mol/dm}^3$ (1)

A $\text{Sr}(\text{OH})_2$ koncentrációja ennek fele, $0,0792 \text{ mol/dm}^3$

1 dm^3 telített oldat tehát $0,0792 \text{ mol Sr}(\text{OH})_2$ -t tartalmaz,

ennek tömege $0,0792 \text{ mol} \cdot 121,6 \text{ g/mol} = 9,63 \text{ g}$. (1)

Az oldat tömege 1000 g , az oldószer (víz) tömege $990,37 \text{ g}$.

A $\text{Sr}(\text{OH})_2$ oldhatósága: $(9,63 \text{ g} / 990,37 \text{ g}) \cdot 100 \text{ g} = 0,972 \text{ g/100 g}$ (1)

b) 100 cm^3 oldat a fentiek alapján $0,00792 \text{ mol Sr}(\text{OH})_2$ -t tartalmaz, melynek tömege $0,963 \text{ g}$.

A kristályvíz tömege $2,106 \text{ g} - 0,963 \text{ g} = 1,143 \text{ g}$, (1)

anyagmennyisége $1,143 \text{ g} / 18,02 \text{ g/mol} = 0,0634 \text{ mol}$,

azaz $1 \text{ mol Sr}(\text{OH})_2$ -ra $0,0634 / 0,00792 = 8 \text{ mol}$ kristályvíz esik.

A visszamaradó anyag összetétele $\text{Sr}(\text{OH})_2 \cdot 8 \text{ H}_2\text{O}$. (1)

c) A lehűtés után $0 \text{ }^\circ\text{C}$ -on telített oldat keletkezik, melynek $100,4 \text{ grammjában}$ $0,413 \text{ g Sr}(\text{OH})_2$ van. Ennek anyagmennyisége $3,4 \cdot 10^{-3} \text{ mol}$.

Az oldat koncentrációja $3,4 \cdot 10^{-3} \text{ mol} / 0,1 \text{ dm}^3 = 0,034 \text{ mol/dm}^3$ (1)

$[\text{OH}^-] = 0,068 \text{ mol/dm}^3$ (1)

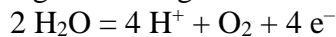
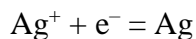
$[\text{H}^+] = K_v / [\text{OH}^-] = 1,65 \cdot 10^{-14} \text{ mol/dm}^3$

$\text{pH} = 13,8$ (1)

8 pont**10. feladat** (II. kategória)

a) Ezüst-nitrát-oldat elektrolízise során a katódon ezüst, az anódon oxigén keletkezik. (1)

Az elektródfolyamatok:

Az oldat AgNO_3 -tartalma $500 \cdot 0,068 = 34 \text{ g}$, azaz $0,20 \text{ mol}$. (1)

Ha az összes ezüst leválna, az oldat tömegvesztése:

$m(\text{Ag}) = 0,20 \text{ mol} \cdot 107,9 \text{ g/mol} = 21,6 \text{ g}$; (1)

$m(\text{O}_2) = 0,05 \text{ mol} \cdot 32 \text{ g/mol} = 1,6 \text{ g}$. (1)

A további $1,8 \text{ g}$ tömegcsökkenés vízbontásból adódott.

A visszamaradó 475 g oldatban salétromsav marad, mégpedig a kiindulási $0,20 \text{ mol}$ nitráttal megegyező anyagmennyiségben.

$m(\text{HNO}_3) = 12,6 \text{ g}$ (1)

A visszamaradó oldat salétromsav-tartalma tehát

$(12,6 / 475) \cdot 100 = 2,65 \text{ m/m}\%$ (1)

b) A vízbontás az ezüstleválás után indul. $1,8 \text{ g}$, azaz $0,1 \text{ mol}$ víz bomlott el. (1)

1 mol víz bomlása 2 mol elektron, azaz 193000 C töltés áthaladását igényli. (1)

19300 C töltés 2 A áramerősség mellett 9650 s , vagyis $160,8 \text{ perc}$ alatt halad át a cellán, tehát ennyivel tovább ment a szükségesnél az elektrolízis. (1)

9 pont